

Сінькевич Т. В.

здобувач вищої освіти

Київський національний університет технологій та дизайну

м. Київ, Україна

Невмержицька С. М.

доцент кафедри управління та смарт-інновацій

Київський національний університет технологій та дизайну

м. Київ, Україна

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

В Україні місцеве самоврядування займає важливе місце в системі державного управління та є важливим елементом демократичної системи. Розвиток місцевого самоврядування є важливою складовою ефективного та демократичного функціонування держави, тому необхідно розглянути його історичний розвиток, правову базу тощо. Зокрема, потрібно дослідити проблеми, з якими зіткнулося місцеве самоврядування в Україні. Ці питання є актуальними для українського суспільства та мають велике значення для забезпечення збалансованого розвитку країни [1].

Історія місцевого самоврядування в Україні починається з давніх часів. Відомі приклади місцевого самоврядування в Київській Русі, коли виникали ради (віче), на яких збиралися громадські діячі та приймали важливі рішення.

У період радянської влади була створена централізована система управління, і місцеве самоврядування було обмежене. Після проведення реформи децентралізації у 2014 році, система місцевого самоврядування в Україні значно змінилася.

З'явилися нові механізми реалізації владних повноважень на місцевому рівні, було розширено повноваження місцевих рад та громад [1].

Свою чергою, прийняття Конституції України 1996 року та законодавчих актів, які стосуються місцевого самоврядування, встановили правову базу для розвитку цієї системи. На сьогодні в Україні прийняті закони та нормативні акти, які регулюють функціонування місцевого самоврядування, а саме: Конституція України, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні», Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» тощо.

Отже, історичний розвиток місцевого самоврядування в Україні має свої особливості, відображені в законодавстві та практиці його реалізації. Ці аспекти потребують уваги при дослідженні системи місцевого самоврядування в Україні.

На сьогодні система місцевого самоврядування в Україні перебуває в процесі активного розвитку. Здійснюються реформи та удосконалюється законодавство з метою покращення його функціонування та забезпечення більш ефективного виконання завдань [1]. Зокрема, відбувається децентралізація влади, коли повноваження та фінансові ресурси передаються із центрального на місцевий рівень. Така реформа сприяє розвитку громад та зміцненню місцевого самоврядування. У 2014 році в Україні було створено громади нового типу, які об'єдналися для забезпечення більш ефективного виконання своїх завдань. Сучасний стан системи місцевого самоврядування в Україні є динамічним і потребує подальшого удосконалення та реформування [1]. Однак, згідно з дослідженнями, на сьогодні в системі місцевого самоврядування в Україні залишається багато проблем.

Проблеми та перспективи розвитку місцевого самоврядування в Україні:

– Корупція та вплив бізнесу на місцеві органи влади: ці проблеми є серйозними перешкодами на шляху до розвитку системи місцевого самоврядування. Для їх розв’язання потрібно посилити контроль та забезпечити відкритість в роботі місцевих органів влади, створення умов щодо виходу економіки з тіньової залежності [2].

– Недостатня фінансова база місцевих рад: у більшості випадків фінансування місцевих рад є недостатнім для здійснення їхніх повноважень, що обмежує можливості місцевого самоврядування. Для розв’язання цієї проблеми потрібно збільшити обсяги фінансування місцевих бюджетів та покращити систему розподілу бюджетних коштів.

– Недостатня громадська активність: більшість громадян не беруть активної участі в роботі місцевих рад, що також обмежує можливості місцевого самоврядування. Для розв’язання цієї проблеми потрібно підвищувати свідомість громадян, поширювати інформацію про їхні права та можливості участі в прийнятті рішень на місцевому рівні.

– Потреба у подальшій реформі місцевого самоврядування: зокрема, необхідно і далі удосконалювати фінансування та передачу повноважень, підвищувати відкритість та прозорість процесів прийняття рішень та забезпечувати більшу участь громадян у прийнятті рішень [1].

Попри наявні проблеми, є перспективи для розвитку місцевого самоврядування в Україні. Наприклад, децентралізація влади може сприяти підвищенню ефективності та якості послуг, що надаються на місцевому рівні.

Система місцевого самоврядування в Україні, як і в будь-якій іншій країні світу, потребує фінансових ресурсів

для забезпечення ефективної роботи та розвитку своїх територій. Законодавство передбачає, що місцеві бюджети повинні мати достатній обсяг коштів для забезпечення функціонування органів місцевого самоврядування та реалізації муніципальних програм та проєктів. Фінансування місцевого самоврядування в Україні здійснюється з різних джерел. Основним джерелом фінансування є місцеві бюджети, які формуються на основі податкових надходжень, дотацій із державного бюджету та інших доходів. До складу місцевого бюджету входять такі доходи: податки, збори та інші обов'язкові платежі, які сплачуються місцевим населенням та підприємствами; доходи від надання муніципальних послуг та реалізації муніципального майна; доходи від майна, що перебуває у комунальній власності; дотації з державного бюджету та інших джерел [1, 2]. Крім того, місцеві органи влади можуть залучати кредитні ресурси, зокрема на фінансування інфраструктурних проєктів.

Україна прагне збільшити самодостатність місцевих бюджетів, зокрема шляхом реформування податкової системи, удосконалення механізмів приватизації майна та підвищення ефективності управління бюджетними коштами. Також уряд працює над забезпеченням більшої децентралізації. Проте в Україні існує низка фінансових проблем, які ускладнюють функціонування місцевого самоврядування та не дають змоги реалізувати повноваження належним чином. Однією з головних проблем є недостатнє фінансування місцевих бюджетів. Згідно даних Міністерства розвитку громад та територій України, у 2020 році біля 30% місцевих бюджетів були недостатньо профінансовані. Це відбувається через низький рівень податкової бази на території деяких громад, а також через недостатнє виділення

коштів з державного бюджету на фінансування місцевих бюджетів.

Ще однією проблемою є нерівномірний розподіл фінансових ресурсів між різними рівнями місцевого самоврядування. Наприклад, місцеві ради маленьких громад часто не мають достатньої фінансової бази для забезпечення повних функціональних повноважень, тоді як місцеві ради великих міст можуть мати для цього значно більші фінансові можливості.

Одним із можливих шляхів розв'язання проблеми недостатнього фінансування місцевих бюджетів є збільшення податкової бази на території місцевих громад. Це можна зробити шляхом привернення інвестицій та створення сприятливих умов для розвитку підприємництва та малого бізнесу на території громад. Також можна розглянути можливість перегляду розподілу фінансових ресурсів між різними рівнями місцевого самоврядування з урахуванням розміру та фінансової потужності місцевих громад. Наприклад, більші фінансові можливості можуть бути виділені малим громадам, які потребують додаткової підтримки для розвитку. Крім того, важливо розглянути можливість впровадження інноваційних методів управління місцевими фінансами, таких як електронне управління бюджетом та відкриті бюджети, що забезпечують більш прозору та ефективну роботу органів місцевого самоврядування.

Загалом, вирішення фінансових проблем у системі місцевого самоврядування в Україні є складним завданням, яке потребує комплексного підходу та спільних зусиль органів влади.

Список використаних джерел:

1. Кухленко О.В., Федоряк Р.М., Невмержицька С.М. Проблеми децентралізації влади у межах регіональної політики України [Електронний ресурс]. *Державне управління: удосконалення та розвиток*. 2017. № 2. Режим доступу до журналу: <http://www.dy.nayka.com.ua/?op=1&z=1028>

2. Павлов О. Ю., Невмержицька С.М. Детінізація як стратегічне завдання розвитку економіки України. *Підприємництво, цифрові інновації, фінанси: теоретичні підходи та практичні аспекти розвитку: матеріали міжнародної науково-практичної конференції (26 жовтня 2019 року, м. Львів) / ГО «Львівська економічна фундація»*. Львів: ЛЕФ, 2019. С. 37-39.

